

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁST' STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok --- 4 koruny --- hal.	EDVARD SÁNDORFI.	Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
Na pol roka --- 2 " --- "	Majitel' a vydavatel' :	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novín,
Na štvrt' roka --- 1 " 20 "	JAN MOLNÁR.	ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Vyzvanie občanov krajiny.

Otení Bratia, Voliči!

Snemovňa je zaklúčená, poverenie poslancov sa pominúlo. Kráľ oslovuje národ, by vyvolil nových zákonodárcov. Je to právom a svobodou občanov, súdiť nad minulosťou a bývalými poslancami svojimi, a zároveň rozhodnúť nad osudom vlastným, budúcnosťou svojou. Účtujeme si a nech hlasuje každý dľa svedomia.

Pozdvihnutým čelom predstupujeme pred Bratov Spoluobčanov našich my, bývalí poslanci strany ľudovej v povedomí toho, že zachovali sme sľuby svoje, plnili svoje povinnosti.

Ťažká bola borba, lež nám dodávaly sily oduševnosť, presvedčenie náboženské, vernosť ku kráľovi a konštitúcii, oddanosť k dobrému ľudu uhorskému a bezzistná vlasteneckosť. Prozreteľnosť Božia pomohla nám v našich namáhaniach.

Tú vládu, ten systém, ktorý hrubým násilenstvom šliapal po svobode ústavnej a neslýchanou opovážlivosťou brodil cez najsvätejšie práva občanov, podarilo sa nám zničiť. Kto by môhol zapierať, že obrovská čiast' z toho patrí ľudovej strane, ktorá ustavičným bičovaním prechmatov a neústupným svojim chovaním sa prinútila nepriateľa uľahovať sa v zad'?

Hrdo ohliada sa strana ľudová na uplnutých päť rokov. Prekonala prácu veľikú: ochránila svobodu shromažďovania sa a tlače, právo voličov a čistotu volieb; napomáhala vyhostiť zo zástupiteľstva národa nepočestné kupčiarstvo. Veríme, že zákony, donesené o kuriálnom súdobníctve a nesrovnalosti (inkompatibilite) budú v stave z čiastky vyliečiť, z čiastky uľavovať chorosti, na tomto poli rozožrané.

Uhorsko je štát kresťanský. Je potrebné, aby spoločenstvo jeho zachovalo si ráz kresťanský. Nepriatelia kresťanstva najväčšou nenávisťou napádali stranu ľudovú, bo ona stala sa predbojcom zásad kresťanských v dvorane zákonodárstva. Vystúpili sme na bojište po každý raz, kedykoľvek urážali nauky viery a náboženské cesty ľudu kresťanského vlasti našej tí, ktorí podporujú neveru a beznáboženskú. Keď učbári na universite previnili sa z kathedry proti kresťanskej pravde a uhorskému vlastenectvu; keď svätokrádežné ruky polámaly znak kríža svätého, ľudová strana za každým postavila sa a žiadala vládu o zadosťučinenie.

My poznáme ťažkú starosť o výživu a trúdne hmotné postavenie ľudu svojho. Nikdy neprestali sme vyžadovať umenšenie tiarch našich, zamedzenie nadužívaní hospodárskych, zlepšenie robotníckych pomerov. Vláda, najväčšmi na naliehanie strany ľudovej aj uviedla odanenie bursy, podporovanie spolkov poľnohospodárskych a úverných, pojistenie robotníkov, ochranu dietok a viacej iných zariadení, ktorými zákonodárstvo chcelo napomáhať slabších. Lež cieľ je nie obsiahnutý ani z daleka.

Taktiež nie sú ešte zabezpečené práva ústavné trestaním útokov proti ústave. Boje strany ľudovej v bránení práv týchto neboly síce bezúspešné, veď zákon volebný podrobený bol veľkej revízii, počnúc od zostavenia volebných menoslovov až po oddanie hlasov a je vysloveno prechmaty trestať: avšak my ďaleko základnejšiu reformu volieb vyžadujeme.

My sme tedy nezneužili dôveru ľudu — pracovali sme, práva, záujmy jeho bránili sme, zásady svoje nezapreli sme, nápady sme odbili a občianstvo národa mohlo sa presvedčiť, že tie rozličné obviňovania strany ľudovej postrádajú všetkého základu. Pridržanie sa ústavy, poslušnosť voči zákonom štátnym, úcta práv a svobôd náboženstiev a ochrana práv katolíkom prislúchajúcich, spravodlivosť a lojalita oproti obyvateľstvu nemaďarského jazyka, vrúcna láska každej triedy spoločenstva našej vlasti a viera v Prozreteľnosť božej, označujú účinkovanie strany ľudovej.

Takáto chce byť ľudová strana aj napozatým.

Ostane svojmu programu verná. Vyznáva, čo vyznávala, bo vie, že čo vyžaduje, to zodpovedá terajšiemu postaveniu a opravdovej potrebe národa. Programm ľudovej strany čaká ešte na uskutočnenie. Bojovať budeme, bo je treba za ústavné práva národa uhorského, za dobrobyt a svobodu ľudu, za organisovanie spoločenstva, za lepšie poriadky štátu, za vieru kresťanskú a ustanovizne tejše. Bojovať budeme proti každému takému zákonu a poriadaniu, ktoré obrážajú tieto.

Požadujeme teda, aby:

1. Uhorská krajina ako jednotné, samostatné kráľovstvo zadržala sa spolu so všetkými ústavnými právami zo zákonov našich vyplývajúcimi. My stojíme na základe vyrovnania z roku 1867., bo je to zákon, že to pokladáme za politične potrebné so všetkými zábezpekami, ktoré povolané sú ochrániť národný rás a neodvislosť zákonodárstva štátu uhorského. Pri poriadani spoločných s Austriou záležitostí my neprestaneme ani napozatým v delegáciach, aby sa vojenské farchy a doba vojančenia znížily a v pomere k zahraničným štátom aby ohľadom požiadavky sebaudržania pokoj zachoval sa a statnosť vlasti našej rozhodného výrazu obsiahla. A jako pri smluvách s cudzozemskom uzavref sa majúcih, tak aj pri všetkých shodách všehospodárskych s Austriou, ako na čestnú stránku svedčí, vždy usilovať sa budeme o nenarušenosť práv a o bratie ohľadu na pravé záujmy vlasti našej.

Ku rozvinutiu konštitúcie musíme žiadať reformu parlamentu i naďalej: rozšírenie práva volebného, správnejšie podelenie volebných okresov, zodpovedajúci spôsob prevádzania volieb, spolu hlasovanie po obciach, počítujeme si i napozatým medzi požiadavky svoje.

Zabezpečenie zákonom svobody spolčovacej a shromáždovacej, akožto doplňujúca časť ústavnosti, je potrebné.

Žiadame zlepšenie správy štátnej kroz jednoduchšiu administráciu, mocnú kontrollu, pre úradníkov služobnú pragmatiku, pre občanov spravodlivé a ľudské zachádzanie. Protivíť sa budeme každému takému zámeru, ktorý chcel by našu administratívnu organisáciu s vylúčením spoluúčastenstva občanov ku zväčšeniu moci strannickej vlády každého času, na novo sriaďiť a zmeniť.

Krajina je nie tak bohatá, že by mohla si dovoliť luxus množenia úradov a postavení. Oprotivne, žiadať musíme, aby z pokladnice štátnej rozličné platy nikto brať nesmel. Penziu ministrov ale treba zrušiť.

Pri ustálení výdavkov štátnych sledujeme zásadu prísnej sporivosti a tak vždy na tom budeme, aby národ nad jeho sily neobťažoval sa a aby sa vytrely z rozpočtu zbytočné výdavky.

Nebudeme zapomínať na potrebu poriadania otázky o chudobe jako aj toho, aby na poli zdravotníctva uviedly sa prospešné poriadky ku zamedzeniu úmrtnosti detí. Pri šafárení obcí považujeme za potrebné nenarušenosť samosprávy, potrebnú sporivosť a prísnu kontrollu.

2. Schudobnenie, zadlženie, zanedbávanie roľníctva, zvlášte malohospodárov staly sa osudnými pre celé národo-hospodárstvo naše, tak, že ľud, aby vyžil, donútený je vystahovať sa. Otázky národo-hospodárske tedy na budúcom sneme budú veľkej vážnosti. Ľudová strana venuje im všetkú pozornosť. Žiadame, aby:

štátne a potravné dane byly spravdlivejšie ;
 pozemková daň aby znížila sa ; aby ustalilo sa minimum neodanené ;
 administrovanie dane aby bolo jednoduchšie ;
 aby záležitosti obecných tiarch, verejných prác a služieb spravdlive riešily sa ;
 aby záujmy poľnohospodárstva v politike daňovej, mýtovej a obratovej do ohľadu sa braly ;
 aby pojistilo sa prajnejšie zpeňaženie hospodárskych plodín zakázaním bezzárukovej bursovej hry, reformou bursového súdobníctva, trestaním padelania plodín a inými spôsobami ;
 aby potravné a úverkové spolky byly účastné mocnej štátnej podpory. Je nesprávne, že sa kresťanským spolkom všetky výhody odopierajú.

Žiadame premenu zákona priemyslovho zaviazaním toho, aby právo prevádzka priemysel vyhradilo sa len na zodpovedne odborných, aby takto odtisli sa z dráhy priemyselníkov fušeri a klamári ;
 aby pomery úveru malopriemyselníkov usporiadaly sa, aby obdržali od vlády hmotnú a mravnú podporu v zámeroch na lacné obstaranie si surového tovaru a prajnejšieho zpeňaženia priemyslových výrobkov a v konkurencii s veľkapitálom aby požíval malopriemyselník a delník potrebnej zákonitej ochrany ;

aby organizoval sa pomer medzi pracedajcom a delníkom, ochránením záujmov rodinných, mravných a zdravotných delníka a rozšírením vo väčších rozmeroch poistenia robotníkov ;

zákon o nedeľnom odpočinku má byť sprísnený, aby úradníci, sluhovia a iní zamestnanci tiež mohli zodpovedať svojim náboženským povinnostiam, a aby zákon sa aj exekvoval.

Lud osvobodíť od všeliakej úžery a kšeftárstva, zachrániť od vystahovania, obhájiť pred zkažonosným vovandrovaním cudzincov, prekaziť odcudzenie majetku jeho, bude naším zámerom.

Jestli vidieť budeme, že vláda — pod vplyvom naliahajúcich na ňu udalostí — aj urobí dačo správneho pre dobro ludu, lež všetky namáhania svoje preda, lichotením sa kapitálu a záujmom strannickým, väčšmi len ku udržaniu a zväčšeniu moci vlastnej venuje ; povinnosťou našej strany ludovej bude protivíť sa takejto politike vlády svobodomyseľnej a ju ku spravdlivejšiemu a zdravšiemu zaobchodeniu donútiť.

3. Uhorskú krajinu Svätý Štefan zariadil, by bola kresťanské kráľovstvo a ustanovizne národa na tento základ položil ; Uhrov udržala civilizácia kresťanská, na inom základe národ náš neobstojí bez viery a mravov kresťanských, spoločenstvo a štát spadnú v rozvaliny. Hlboko urážajú nám vieru a city ludu zákony tie, ktoré nanútily krajine padlé už svobodomyseľné vlády. A poneváč tieto aj terajšia vláda drží za potrebné udržať, bárs aj zkúsenosť šesfročná svedčí o zkázonosnosti jejich : ludová strana nemôže odstúpiť od svojej protivnej zásady a žiada vyhostenie urážok, páchaných na zásadách našich náboženských.

Bojujeme ďalej i žiadame :

revíziu zákonov o povinovatom civilnom manželstve, o beznáboženskosti, o recepcii viery židovskej, o náboženstve detí a štátnych matrikách ;

zrušenie sekátúr, spojených s týmito ustanovizňami a vyhadzovania peňazí.

Čo ani vláda Bánffyho neurobila, cirkev katolícku vkonaní povinností cirkevných a svobode volebnej zahatilo ministerium terajšie. V ohľade tomto šli ďalej v prenasledovaní katolíkov než protestantské Nemecko a čo aj Bismarck odvolal, my musíme žiadať zrušenie zákona katolíkov v konaní práv občianskych vynímečne hatiaceho.

Žiadame katolícku autonomiu, vydanie katolíckých kapitálov a základín, zachovanie kresťanského rázu peštbudínskej university.

Žiadať si a brániť budeme svobodu výučby, zabezpečenú zákonami tak pre katolíkov, jako aj pre ostatné vierovyznania, a síce pre všetky stupne výučby.

Okolo týchto zásad sdružila sa strana ludová, v tom presvedčení, že prevedenie nášho programu je síce ku vyličeniu našich politických, hospodárskych a spoločenských chorôb. Je to pre dejiny vlasti našej a pre budúcnosť národa veľkolepou udalosťou, že podarilo sa nám medzi stranami politickými, ktoré sdružily sa kolo rozličných záujmov hmotných, sjednotiť sa ku obrane zásad,

náhladov a záujmov viery a cirkve kresťanskej. Pomocou Boha s touto ľudovou stranou pôjdeme si napred, stanoviská jej obránime, cieľ jej uskutočníme. Jestli za dobu terajšiu aj neuplatní sa do-
cela, napozatým veď vydobíme si zdraru.

Ctení Spoluobčania!

Všetkou dôverou obraciame sa na Vás, keď programm tento svoj do pozornosti a podpory
Vašej porúčame.

Prosíme Vás, pripojte sa k nám, sprítomnite sa v deň voľby a hlasujte na kandidátov našich!
Záujem svätý kresťanstva, čistota uhorského ústavného života, dobrobyt ľudu vlasti a budú-
nosť národa vyžaduje od nás všetkých plnenie tejto vlasteneckej povinnosti.

Postavme sa do radov, Občania, pod zástavu ľudovú a bojujme, ako sa na uhorských kre-
šťanov svedčí, dôverou a oduševnosťou *za Boha, za kráľa, za vlasť!*

Nech žije ľudová strana!

Dané v Budínpešti, z porady strany odbývanej dňa 6-ho septembra 1901,

gróf Ferdinand Zichy, v. r.

Fraňo Buzáth, v. r.

Jozef Kubina, v. r.

Štefan Rakovszky, v. r.

Alexander Ernszt, v. r.

Fraňo Major, v. r.

Štefan Szabó, v. r.

Jozef Farkas, v. r.

Pavel Meszlény, v. r.

gr. Aladár Zichy, v. r.

Otto Förster, v. r.

Ján Molnár, v. r.

gr. Ján Zichy ml., v. r.

Karol Kálmán, v. r.

Rudolf Páder, v. r.

Zoltán Zmeskal, v. r.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Pozor ľudáci na túto zvest'!

Včera, 24. t. m. mal som šťastie postretnúť sa s jedným vysokopostaveným mužom z Rakúska, ktorý ubezpečoval mňa, že Sám Jeho Jasnosť cisárska a kráľovská žiada si rozhodne, aby zvlášte na stranách našich slovenských voľby spravodlivé, dľa zákona sa prevádzaly. Ztadiaľ že je to, že terajšia vláda tak nalieha, aby žiadne prechmaty sa nestváraly.

Na otázku moju, zdáľž tejto radostnej zvesti použiť a ju uverejniť smiem v slovenskom časopise ľudovej strany, mne to láskave dovoliť ráčil, bo že «tým poslúžim len dobrej veci a úmyslom Samého Pána Kráľa.» Spolu ujistoval mňa, že pojedni liberálni kandidáti, dozvediac sa o milostivej vôli Jeho Jasnosti, istotne zadakujú v tých okresoch, v ktorých bez násilia zvíťaziť by nemohli.

Redaktor novín.

Sláva **Karolovi Hradzský**, pokladníkovi me-
sta Ružomberok. — Prečo? Nasledujúce riadky
budú nám odpoveďou. Slavný náš magistrát, krem

horeudaného muža, celý do nohy bol dňa 12-ho
septembra u Angyala na poklone, aby ho vyzval za
kandidáta liberálnej strany. Angyal, vidiac svojích
miláčkov, slovo dal, že vystúpi. — Našiel sa teda
v našom magistráte muž, ktorý jediný z presved-
čenia nešiel ku Angyalovi, nepripojil sa ku libe-
rálom, lež, navzdor tomu, že je pokladníkom
mesta, zostal podnes, a zostane i napozatým *ne-
ohrozeným ľudákom*. Teda *sláva mu!* Sláva mu i
preto, že nasleduje svojích švagrov kňazov, Jána
a Štefana *Hattyár*, z ktorých prvý, ku budúcej
vyslancekej voľbe, do D.-Kubína — jako počú-
vame — svojích 195 ľudových voličov privedie
pod náčelníctvom dvoch dôstojníkov, dvoch pod-
dôstojníkov a 19 kaprálov; druhý ale s nemalou
obrtou privedie svojích voličov ku urne, aby od-
hlasovali na ľudového kandidáta *Palugyay*-ho,
privedie ich pod 9 metrovou zástavou.

Ináč ctíme si všetci mešťania tohoto muža,
čo pravdomluvného pri všetkých mestských za-
sadnutiach. *Sláva mu!* *Ružomberčania.*

Z *luboventského* okresu (Spiš). Ľudový kandidát lubo-
ventského volebného okresu prevelebný pán doktor Pir-
halla Márton farár podolinský už všetké dediny navštívil,
voličom sa predstavil a programm ľudovej strany vyložil.
Voličia to všače pozorne počúvali a sa ešte aj v tých
dedinách, kde predtým samí liberáli a judáši boli, tak
vyslovili, že teraz už len na ľudovú stranu budú.

Ctení voličia *luboventského* okresu! dobre a veľmi

múdre ste to urobili, tak patrí na poriadného kresťana, ale buďte aj verní vášmu danému slovu, však vážny a statočný muž nikdy nezlomí svoje dané slovo, a nedajte sa zviesť od žiadného liberála, či sa tam volá Šalomon (ale nie ten múdry zo starého veku), či Beszkid, ktorý pred krátkom na jednom shromaždení práve to vychválil, na čo sa vy najviac mrzíte: civilný sobáš, nebojte sa ho preto, že je advokátom, však nie vy z neho, ale on z vás žije. Pridržte sa krčovite ľudovej strany a v deň voľby votisujte všetci chlap do chlapa na prevelebného pána doktora Pirhalla Martina!

Nech sa hluk váš s vetry bije,
Nech Pirhalla Márton žije!

Neohrozený ľudák.

V okrese *fraštáckom* z liberálnej strany kandidát práve teraz chodí po obciach. Je to Rudnyánszky Béla; jeho veľkým podporovateľom je Eduard Horák rímskokatolícky kňaz. Kto je to? Je to jeden neposlušný kňaz. Bol za istý čas kaplánom v Piešťanoch. Odtiaľ, zajiste len pre neposlušnosti bol preložený do Krupej, ale chlapík si nevšimnul ani rozkaz svojeho hlavného Pastiera pána Primáša. On tam v Piešťanoch zostal aj na ďalej. Potom neskôršie ešte bol preložený na dve miesta, ale tiež zase len v Piešťanoch zostal.

Prenajal si byt v Piešťanských Tepliciach a tak si býva, ako pán. Teraz sa spriatelil s pánom Rudnyánszkym a je jeho pravou rukou v rečníctve obzvlášť. Vo Fraštáku držal reč náramnú proti ľudovej strane. No velebili ho židia velice. Potom v okrese aj ďalej sprevádzal pánov liberálov s Rudnyánszkym, čo kandidátom. Bol vo Vörösvári, Žlkovciach (Zsuk), kde ho veru poriadne uctili; tam mu jeden ľudák dobre pozrel do očí tak, že mu zbládnla tvár a nebol by ani za svet ďalej rečnil. Povedal mu medzi iným: Oni sú kňaz, im my budeme veriť? Oni sú kňaz bez stanice, a chodia len potupovať meno kresťanské, nech sa hneď ztratia! Čo aj ponížený učinil.

Ľudia, to je opravdivý Judáš; nedajte sa zviesť a oklamať! Pomyslíte si, že vždycky diabol poskytne zlého človeka, kde sa za pravdu bojuje!

Na ľudovú stránku vystúpil pán barón Gagern Maximilian. Do terajška vo všetkých obciach, ktoré navštívil, bol s najväčšou oduševnenosťou prijatý. Ľud počul ho so svojou dôverou. Navštívil nasledujúce obce: Beregszeg, Mestečko, Vörösvár, Madunice. Sprevádzal ho Augustin Brucker, pán farár z Fraštáku, Matej Drevenyák, kaplán z Mestečka.

Obzvlášť bol prijatý pán kandidát v obci Madunice. Keď sa približoval k obci 17-ho sept. ráno asi o 10-tej hodine, banderium na koňoch mu išlo v ústrety. V obci všetek ľud shromážený; dievčatá pristrojené s ovenčnou bránou ho čakaly. Uprostred ľudu bol dôst. pán dekan, Jozef Chmela, ktorý krásnou rečou privítal kandidáta ľudovej strany. V celej obci není na liberálnu stranu nikoho.

Z *Velkej Lovči* nám píše, že tam p. farár Ceizel (!) okresný lekár a matrikár chodil s liberálom Ruffým po domoch nahovárať voličov za seba, a Ondrejovi Majnovi

odňali na silu aj súkromný list, ktorý mu pán **Franc Kabina**, ľudový kandidát písal. Martinovi Hlaváčovi tiež chceli tak spraviť, ale ten ich odbil a nedal si a tak odišli s ovisnutým nosom. Pre toto násilenstvo urobili sa pokroky u Szélla hneď.

Dobré rady pre voličov v čas voľby.

Aby voľby pre ľudovú stranu dobre vypadly, úctive prosíme našich ľudákov, nech prijmu nasledujúce dobré rady:

1. Tí voličia, ktorí dlhú cestu musejú prekonať, než prídu na volebné miesto, nech sa zaopatria krmom pre kone, a nádobou, ktorou by tiež napojili.
2. Nech si vezmú potravu na cestu.
3. Kandidát má právo voličom dať mierne jesť a piť, ale len na mieste voľby a to len od toho okamženia, ako predseda voľbu otvoril.
4. Kandidát nesmie dať peniaze voličom, aby si za ne niečo kúpili jesť a piť; ale postará sa o nejakého hostinského, ktorý voličov zaopatrí. Najlepšie sa to tak stane, keď kandidát dá svojim voličom tak rečené assignácie, osobitné na frištuk a obed. A keď príjde čas voľby, volič ide s assignáciou k tomu hostinskému, ktorý voličov zaopatrí má. Kandidát takýchto assignácií už po predku toľko dá natlačiť, koľko asi voličov ufá mať. Volič len vtedy dá assignáciu hostinskému, keď mu potravu dal.
5. Kandidát má právo pre voličov zaopatrí furmanov, jestli veľmi ďaleko bývajú od volebného miesta. Ak ďaleko nebývajú, nech peši prídu. Za furmanku peniaze nesmú sa dať voličom, ale len furmanovi. Že za takúto furmanku koľko sa smie, alebo nesmie platiť, to v každej stolici pre každú obec je ustáleno. Tá obec, ktorá je viacej oddialená od volebného miesta, má väčšiu taksu ustálenú, nežli tá, ktorá je bližej. My našim voličom vrele odporúčame, nech neprijímajú od svojho ľudového kandidáta furmanky za jeho peniaze, lebo naši kandidáti zväčša sú všetko chudobní mužovia. A preto, lebo nech peši idú, alebo najmú si jedného spoločného furmana. A keď by kde voličia, lebo pre jejich chudobu, alebo pre veľkú diaľku furmanku, žiadali a prijali, vtedy na jednom voze nech príjde aspoň 5 - 6 voličov. Voličia, ak príjdu na vozoch, tak vozy nech nechajú von z mesta.
6. Ktorí votum oddali, veľmi dobre urobia, keď hneď domov odijdu, najmä jestli ďaleko bývajú.
7. Voličia ľudovej strany nech na to hľadajú, aby celkom striezliví oddali votum. Kto by ožratý bol, ku voľbe pre hanbu netreba ho pripustiť.
8. Keď sa ich predseda opýta, ako sa volič volá, a na koho hlasuje, nech zreteľne odpovedajú.
9. Ponevác už mnoho rázy sa prihodilo, že keď jedna obec nedala sa skortešovať na druhú stránku, aby hlasovať nemohli, v čas voľby tú obec podpálili, a takto ich prinútili, by domov utekali a tak od hlasovania ich odtiahli: Z tej príčiny napomínáme voličov, aby v deň voľby každý dával pozor na svoj pribytok. Nech má vodou naplnenú nádobu; nech tí, ktorí votum nemajú, v deň voľby nejdu ani na pole, ani na voľbu zo zvedavosti,

ale nech zostanú doma a nech nepripúšťajú si do obce žiadného cudzinca alebo vandrovného pre bezpečnosť proti podpáleniu.

10. Konečne prosíme všetkých ľudákov, aby jak pred voľbou, tak aj pri voľbe a po voľbe chránili sa všetkých výstupkov, bitky, korhelstva a iných samopašností, jakožto vecí na ľudákov nehodných. *Priateľ ľudu.*

Všade ľudový kandidáti.

Nitriansko. Dozvedáme sa, že o národnostnom chýru známy *Franko Veselovský* vystúpil v okrese senickom s ľudovým programom za kandidáta, k tomuto má síce úplné právo, veď každý môže dľa ľubovôle vystúpiť s akýmkoľvek programom, tedy i s ľudovým; lež oprávení sme uverejniť, že túto kandidáciu centrum ľudovej strany *nepreviedol a vôbec ju v známosť neberie.*

V *myjavskom* okrese je naším kandidátom veľk. pán Rytier *Chvalibogovský*. Ako nám sdeľujú, nižšie obce okresu sú do chlapa zaňho a medzi Evanjelikmi bude mať tiež mnoho privrzcov, ponevác je to človek spravodlivý, a je úprimným priateľom ľudu. Tak jemu, jako aj p. *Bieliczkému v novomestskom* okrese predkladajú Evanjelici požiadavky svoje o prevedení národnostného zákona. Oba títo páni idú do borby s tými najpeknejšími výhladmi. Na Myjave pripravovali cestu odchádzajúcemu liberálovi *Súlovskému — kamením.*

O *Pezínskom* našom kandidátovi p. *Habrovskému* písaly boly jedny noviny, že odstúpil. Ani reči. Ľud všade oduševnený ho víta a má on veľmi pekné výhlady na vífazstvo.

V *topolčianskom* okrese máme kandidáta svojho v osobe p. dra *Jozefa Janda*, bývalého redaktora «*Kresťana*». Tu sú sami katolíci a všetko ľudáci. Barón *Stummer* síce všetko robí za *Súlovského*, ale márne, bo krome židov nemá na svojej strane nikoho. *Hollady*, farár *urmineský*, prestal kortešovať za liberála a zamýšľa putovať na čas voľby do *Mariacelly*. Liberáli sa na tento chýr veľmi splašili a jestli nepodarí sa im nazpäť získať *Holladyho* za akúkoľvek cenu, vtedy sami liberáli odstúpia od *Súlovského*.

V *Nových-Zámkoch* kandiduje ľudák dr. *Pavel Kovács*. Všade ho vitajú s banderiumom ľudia na čele s velebným duchovenstvom. Sláva im! Liberál *Timon* drží svoje reči iba židom.

V *Šiahách* proti liberálnemu *Ivánkovi Oskárovi* vystúpil náš dr. *Ján Zlinský*. Tu si ľudia sami robia zástavy ľudové. *Ivánku* prijímajú všade chladno, ale židia ho posmelujú, že keby čo bolo, oni ho predsa prevedú. Židia si iste myslia, že je ľud ešte vždy taký hlúpy.

V *Kysucko-novomestskom* okrese proti liberálovi *Hajdimu* vystupuje ľudák dr. *Karácsonyi*. Ľud s veľkou oduševnenosťou hrnie sa pod zástavy jeho. Chváľitebné je, že duchovenstvo svorne zaujalo sa zásad našich a je všade na čele ľudákov svojich.

Vo *Varíne* chceli mať zase kanonika *Rozsívala*, ale tento pán zajiste za včasu musel šipiť čosi o kráľovskom nariadení za čisté voľby, preto veľmi múdro (preňho) ani neprijal liberálnu kandidáciu. V jedných viedenských novinách, ktoré prichádzajú na stôl i samého cisára-kráľa, je jeden článok: «*Liberálni kňazi v Uhorsku*». V tomto článku sú bez všetkej poznámky uvedené mená všetkých kandidátov a kortešov liberálno-kňazských. Čo to má znamenať?

Na *Čaci* kandidovali s naším programom veľ. pána *Demetra Ďurčanského*. Ľudáci, za tohoto muža aj život treba položiť! Môžete byť hrdí na svojho kandidáta.

V *ľublovskom* okrese zo *Spíša* majú troch kandidátov. Proti nášmu kandidátovi, dr. *Martinovi Pirhala*, bojujú dvaja liberáli, a síce *Ján Bobula ml.*, a *Gejzo Šalamún*. Obidvaja strašno vychvaľujú pred ľudom cirkevno politické zákony (no keď ich tak vychvaľujú, nech prestúpia na židovskú vieru, alebo nech stanú sa bezkonnfessionálnymi. Potom vám uverí ľud, že z *presvedčenia* chváľite tie novoty R.) *Šalamúna* v reči svojej sľubuje, že odoberú kňazské majetky (kmíni a zbojníci odobierajú od každého, od koho môžu, od kňazov tak, jako od židov. R.)

Kde nielo ľudovej strany?

V *Šáriši*, v *Zemplíne*, v *Abauj-Torne*, v *Beregu*, v *Ungskej* niet ľudovej strany, a veď sú tam tiež Slováci. Čo tomu môže byť príčina? Nevieme. Toľko je nám známé, že ľud tam málo číta, ponevác ho nikto nemá k tomu. Židov, kozákov je tam toľko, že až tak zaráža. Ľud z týchto stolíc najväčšmi vystahuje sa, konečne tu máme najviacej hrdinských vlastencov, ktorí ačprave sami nevedia dobre maďarsky, predsa o dušu vyučujú hlúpych k maďarčine. Skutok to milosrdenstva.

Kto je to ten Rudnay Šándor?

V *žabokrekskom* okrese z liberálnej strany vystupuje jakýsi *Rudnay Šándor*. Kto je to? On je to, čo pred pár rokami, keď *menoslov voličov* v *žabokrekskom* okrese zostavoval, každému voličovi ľudového smýšľania krky vykrútil, t. j. vytrel mu meno z *menoslova*. On je to, ktorý r. 1896-ho v *Nových-Zámkoch* pri voľbe to isté urobil, čo *Lenárt* v *Žabokrekách*. Ľudová strana v *Nových-Zámkoch* o pár sto hlasov mala viacej nežli liberálna strana. A predsa zvíťazila liberálna. Jako? Nuž tak, že *Rudnay* nohami šliapal najsvätejšie právo volebné. On je to, ktorý v *Pograniciach* pri voľbe stoličných výborníkov taký figel urobil, že by to ani ten svetochýrny *Tarnóczy* nebol si dovolil, len aby ľudovú stranu znivočil. Hľa zo života tohoto divého liberála len toto vieme. Že či takýto človek zaslúži dôveru alebo nie, na toto nech voličia odpovedajú. *Jedon volič.*

Všetko sa to búri!

Ach radosť nesmierna! Doprial by som Vám drahí Bratia každému, aby ste boli teraz redaktormi *Krešťana*. Prišlo nám dopisov asi za 50 kilogramov, tak že poštar musel si najaf osobitného chlapca nosiča k tomu. Ale jakých dopisov!

Milý Večný Bože; dumám si tu sámsebe; ale čo sa to len s tými slovámi stalo? Veď je to zázrak zázračný, čo títo naši dobráci robia! Veď prosím pekne, *neni toho okresu*, že by nevalilo sa nám všetko ohromnou oduševnenosťou pod zástavy naše ľudové. Liberáli a bohužiaľ kde-tu aj niektorý kňaz namáhajú sa síce všemožne a to veru aj protizákonne proti našim hrdinom; ale márne, raz márne je všetko. Nikdy nebolo takých slávostných radosných chvíľ v našich tichých dedinkách, ako je to teraz. Všade sprovádzajú našich kandidátov s musikou, s banderiumom, družičkami, vencami. A to vám vyúnde celá dedina mu v ústrety. Starci, mužovia, ženy, panny, mládenci a deti vo sviatočnom odeve šakajú si svojho kandidáta ľudového. Ženy s defmi na rukách,

chorí o paliciach vyberajú sa von z pribytkov, aby boli účastnými tej radosti nesmiernej pri vítaní nášho kandidáta. Na liberálnej strane sú iba židia, tento podivný národ. Ozaj podivný, že nevšima si toho mocného pohybu našich ľudákov. Nevie, nevie, židáci moji dobrí, či sy vám to odplatí. A že sa nachodí — ale málo — aj pyšnejších, alebo zadŕžených sedliakov, čo schovali sa medzi židov, nuž nezávidte im! oni sa držia hesla: svoj k svojmu!

Už reterirujú!

O čom nám ten vysoko postavený muž z Rakúska hovoril, stáva sa skutkom. Z dneskajších novín dozvedáme sa, že v dolnokubinskom okrese *odstúpil* liberálny kandidát p. *Árpád Kubinyi*. Ani tam liberálneho kandidáta viacej nebude. No, s Pánom Bohom Kubinyi, dobre sa nám majte!

Reteriruje aj prievádzky liberálny kandidát dr. Aladár Markhot. «Dobrá noc, dobre spi, na Prievádzku si viac nemysli!

Z Malaciek nám píšu, že rychtár malacský za dva týždne neprijal zástavy *Komlóssyho* na stanici ležiace, ba že hovoril, že na ne nadelá. (prepytujem.) Ale pán Komlóssy zašiel si sním do židovskej krčmy a že ho už má. Ale škoda bolo pánu Komlóssymu Praelafovi peknému do sedliackej krčmy si ísť posedeť, mesto žilo. Pána Velkomožného Fektora ľud všade s oduševnením prijíma načo sa p. Komlóssy rozmyslel, *odstúpil* a hľadá si chytrý iný okres. Zamýšľa obzreť si Trnavu alebo Nové Zámky. Šťastlivú cestu!

V *Skalieskom* okrese si tak milo privítali liberálneho kandidáta p. Frideckého, že od velikej radosti zabudnul povedať programovú reč svoju a ráčil odskočiť tiež. Na zdravie!

P. Černochoch, ľudový to kandidát nemá už teda proti Kandidáta. Sláva mu a sláva jeho hrdinským Skaličanom!

Ešte neodskočil ale už nohu napruhuje vo novobanskom okrese P. liberál *Ruffy*. On si skočí až v poslednú chošela, potom má dostať od vlády akýsi flajster na boláčku. V okrese tomto ide všetko za pánom *Frankom Kabinom* známym to ľudákom. Ľudia robia si sami zástavy s jeho menom a neprijmu od svojho kandidáta nič. Tu bude teda tá najčistejšia voľba Uhorska. Sláva im!

Tri dni u «Hory Levočskej».

(Pokračovanie.)

Odkaz ct. čitateľom.

Prv, než by som pokračoval v písaní týchto článkov a dokončil ich, musím na málo odbočiť aby upozornil som všetkých trpezlivých čitateľov na jednu vážnu vec.

Dozvedel som sa z ponosov, že písmu môjmu na istých stranách (Šariš, Zemplín a ďalej) zle pochopujete. Hovorí sa, že posudzujete svojich duchovných, že objavujú sa znaky nenávisti medzi vami oproti pánom a zemanom a neslovenským národom, že utrácate na vlasteneckých citoch vašich.

Vážne upozorňujem každého, aby si ku riadkom mojím ničoho nepremýšlal. Ja čo písal som, to urobil som iba z lásky za ten najchudobnejší a najzaostalejší ľud slovenský, o ktorom dokazuje sa každým dňom, že

na celom tomto svete hriešnom nemá on chudiatko žiadného úprimného priateľa, okrem samého Pána Boha. Ja nechcel som iného, len aby povzbudil všetkých ku zachovávaniu hlavného príkazu božieho. *Miluj bližného svojho, jako seba samého*. Chcel som, aby považoval si každý za bližného svojho aj toho sprostého, chudobného Slováčka, bo taktó nám to sám Pán Boh prisno nakladá vo svojom prikázaní o láske k bližnému. Kto nemiluje seba, kto neváži rod svoj, ten nemôže po kresťanský milovať a ctiť ani rod cudzí. Kto miluje cudzých väčšmi, nežli vlastnú krv, taký nemá ani len pochopu o pravom kresťanstve. Jednakou láskou milovať každého slovom i skutkom; to som hlásal a nič iné a za toto sa jako kresťan-katolík nehanbím, hanbiť sa nesmiem, lebo som nie Farahún.

Najbolestnejšie dotýkalo by sa mňa, keby et. čitatelia utratili na úctivosti oproti duchovným svojim. Bratia a Sestry! Vy môžete rozdiel robiť medzi tým, čo je kresťanské a nekresťanské; áno vy môžete žiaľ vtedy, keď by sa vám pozdávalo, že niektorí z duchovných vašich jednajú oproti tomu za čo iní duchovní dňom a nocou, pracujú ku sláve sv. Cirkve a ku dobru veriacích — toto ovšem môžete: ale nikdy a nikdy *nesmiete* zle pomysleť na osobu duchovnú samú; nikdy a nikdy nesmiete súdiť nad nimi tak alebo inak. A to preto, lebo to sám Pán Ježiš Kristus tak prikázal nám všetkým kresťanom. On Sám ustanovil stav duchovných, ktorému svetskí veriaci podriadení byť musejú, On Sám to chce, aby duchovní boli vždy nad veriacimi a nikdy veriaci nad duchovnými.

Kto by toto nechcel pochopiť, je neposlušné dieťa cirkve sv. a pred Pánom Bohom i pred Jeho presväťou Matičkou je ošklivý akožto zlomyseľný odbojník. Ak by teda voľakto takému odbojníctvu sa chcel priučať z Kresťana, ten nepotrebuje čítať noviny tieto. Proti duchovným napíšu sa dosť a dosť spisy amerických, českých a peštianskych socialdemokratov, tak iste píšu aj spisy a noviny farahúnske: nuž čítajte teda tieto a nás nechajte tak, bo my vás proti duchovenstvu iba len z poslušnosti a úctivosti priučať chceme. Ľudia sme síce všetci, to je smutná pravda: ale toto nás nikdy nesmie posmeliť k posudzovaniu svojho otea a predstaveného duchovného. Veď čo-že by bolo na svete, keby vojak chcel predpisovať generálovi, poddaný kráľovi, sluha pánovi alebo dečko rodičom svojim? A tak iste môžeme povedať, že nešťastný je ľud ten, ktorý prevracia poriadky božie a nechová sa k duchovným svojim s tou úctou, ktorú im je dľa príkazu božieho povinný.

Vy teda, drahí Bratia a Sestry, vždy a všade a v akýchkoľvek trudných okolnostiach zachovávajte tú najhlbšiu úctivosť oproti duchovným svojim. Obzvlášte však pritulujte sa tou najodddanejšou dôverou k takým duchovným otcem, u ktorých badáte patrné znaky darov Ducha Svätého. Keď vidíte, že duchovný váš okrasluje vám chrámy božie, že vynaučuje vás bedlivo slovom srozumiteľným, že nehanbí sa za vás: to hľa je ten, za ktorého aj do ohňa ísť musíte. A keď vidíte, že zakladá vám výpomocné spolky (potravné a úverkové) že obsta-

ral vám čitací kruh, aby ste sa vzdelávali a nenivočili svoje dušné spasenie v hnusných krémách izraelských: za takéhoto hľa aj odraf sa dať máte. A keď máte takého, ktorý drží vám prednášky; ktorý rozdáva medzi vás dobré, poučné spisy a noviny; ktorý snád i sám píše za vás do novin alebo jakékoľvek dobré spisy a knižky i sám pre ten ubohý ľud slovenský spisuje: nuž jestli kde máte takéhoto duchovného otca, takýmto pravím: O vy šťastlivé stvorenia, poklknite hneď na kolena pred ten najdrahší obraz v chyži vašej, keď toto čítate a ďakujte Pánu Bohu z celej duše svej za to nevysloviteľné dobrodenie, že vás takým duchovným otcem obdaril ráčil! Taký duchovný otec zajiste nedosiahne slávy svetskej, ba trápif sa bude snád do smrti s vami v chudobe za to, že nehanbí sa za vás. Takí zajiste musí pretrpeť mnoho prenasledovania za to, že narieka a žiali nad psotou vašou. Taký zajiste neprestáva budif, kriesif vás k povedomému, rozumnému, mravnému životu kresťanskému. Za takéhoto vy obetujte všetko aj životy vaše, lebo pre neho bude požehnávať vás Pán Boh.

Prosím vás, zapamätajte si dobre všetko, čo som vám tu teraz odkázal a chovajte sa dľa toho.

Buďte trpezliví a v Bohu dôverujúci. To vám hovorím, že Levočská Panna Maria preto vás všetkých privoláva, aby vás zachránila od záhuby. Ona vás miluje, Ona sa nad vami sltuje a zajiste chce, aby sme vás všetci milovali a nad vami sltovanie cítili. Ona je mocná kráľovná nebies a Patrónka naša; budete vidieť, že jako kedysi premôhla Turkov a Tatárov, tak premôže Ona aj farahúnov, našich to nepriateľov. (Pokračovanie.)

BESEDNICA.

Vzdychy Iudáka.

Ach, Bože z vysosti, popraj nám ochranu!
Moci diabla vreštia na ľudovú stranu;
Zastávaj ju a bráň pred nápadom diabla,
Nedaj, by nám viera v porobu upadla!

Ach, Bože z vysoti, ochraňuj nás z neba!
Bo veuľ Tvej pomoci veľká je potreba;
Strašne vreštia židia, spolu s liberálmi,
By mohli zvíťaziť nad nami kresťanmi.

O, Bože z vysosti, popraj nám víťazstvo,
Nech z Tvojej pomoci vzrastá vždy kresťanstvo;
Popraj nám víťazstvo, ešte raz prosíme,
Bo len takto u nás pohanov zničíme!

Bože, Tvej pomoci udeľuj nám z hora,
Nezničí nás nikdy židovská potvora;
Čo sa liberáli všetci roztrhajú,
V nás kríž Krista, vieru nikedy nezabijú!

Svätá Panno nebies, o Matičko Božská!
Ku tebe vzdycháme Patrónko Uhorská,
Oroduj u Boha za ľudovú stranu,
Len tá nám ochráni uhorskú krajinu.

Kriste Pane trónov, mocný Správca sveta,
Zachráň Tvoje dielo, Kríž, spásu života.
Bojujme za kríž, za ten znak spasenia,
Boha zničif chcejú uhorskí pohania! *Fr. Kl.*

Zaoskové 60-ročné jubileum v roku 1901, slávené v Rožňove na Morave pri žinčicovej kúre. 1841—1901.

II.

Moj gazda pán domový sa mi aj za lekára odporúčal, že jeho meno: Pindrich Rozdráždil, je na ďaleko známe. On mi odporúčal aj kúru «massáž», t. j. trenie a mastenie údov, chrbtovej a krížovej kosti, čomu sa vraj má dobre rozumieť jeho súseda Rozina Vyfoukalová. okresná a diplomovaná babica. Aj mi sám nohy ponatieral s opodeldokom, s gáfrom, huspeninou proti lámke a proti reume medzi lopatkami.

V Rožňove na košariskách ma zastihol šesťdesiaty rok, ktorý som doplnil mojeho pozemského života; teda som tu zostal jubilantom, nie síce takým, akým bol ten dráteník v Lajbišovej krčme, ale len v tichosti. Istej slávnosti som ale niak vyhnúť nemohol. Na príčine boli moji niektorí známi hosti tam na žinčicovej kúre. Kapličky sme medzi košariskami nemali, preto som odbavil svoju pobožnosť ped sochou sv. Vendelína, patrona lichvy a oviec. Pri tomto mojom jubileume ma prekvapily, osobne mi gratulirovaly: pani urodzenka Bōška Jaššericay z prostredného Čepena so svojou na prsia nezdravou kišašonkou Borčikou ešte pred 30 rokami zasnúbenou. Doniesli mi utešenú bukrétu z kvetov: slezovú ružu, bazaličku, červený muškát, resetku a poľné kvety všeliaké, aj hodný košík hroziem, rodzaja kozích ceckov z vartašurskej hory pri Sv. Chrasti nad Váhom. — Prišli aj dva zemankovia: Árpád Slivovicay a Ďula Likéry. Prvý bol skončený, t. j. pregazdovaný, «ekonom» čili gazda; druhý zase kassirovaný stoličný sirotský otec. Obadva tu držali kúru syro-
vatkovú.

Banket sme nemohli spraviť, bolo nás málo a každý sa zťažoval na ťažké časy a čakali odo mňa obed. Moja gazdiná, pani máma pripravila nám obed, ktorý síce nebol pre mlzákov, ale hladu žiaden necitil za tri dni lebo zle nakyslé dolky a buchty tej panej mámy tak každému zaľahly v žalúdku, že sa niektorí ešte na štvrtý deň ponosovali. K tomu ešte prispel aj ťažký ovčí syr ako desert. Hrozná paničky Jaššericay nám spôsobili mrzutosti a bolesti brucha, lebo žinčica, syrovátka, a hrozná neznašajú sa v pokoji v jednom žalúdku.

Pán Slivovicay vyniesol veľmi frázkovú zdravie u toast na mňa jubilanta, tak že som tomu ani neveril čo vyprávaj. On začal: «Amice Zaosek jubilant! moje prsia sú kapličkou, srdce oltárom, ktoré sa podobá krištálovej

studienke, z ktorej prší čistá úcta a vrelé žiadosti pre jubilanta! Na tomto srdca oltáre obetuje láska všetko, čo by mohlo jubilanta urobiť šťastlivým. Moja modlitba neprestane, dokiaľ bojom vydlážená cesta života mojeho

si povedal veľké nič. Spomenul si, že tvoje prsia sú kaplnka, srdco oltárom. Ale kazateľnicu si vynechal a predsa ju máš a to je: tvoj červený vypitý nos, ktorý ustavične ohlasuje, že si už skončil tvoj gazdovský kurs

Pálffy-husárov 200-ročné jubileum.

trvať bude. Srdco moje bude prameňom lásky čistej, bárs ho aj mihla zármutku prikrývať bude. Na zdarr!!»

Na to vstane Likéry a hovorí: «Kamaráte Slivovicay, tvoje frážky sú vetrom podfútrované. Mnohými slovami

a všetko prepil, veľ si musíš ten červený nos so svätou bielí, ako perníkár bieli na slnku vosk.»

Tu ho v reči pretrhol Slivovicay a hovorí: Barátom Likéry! teba bych ja v mojej kaplnke necheel za kostol-

nika, lebo by si nedeľný zvonček a pušky pre obety vylámala a pokrádala, ako si to pri sirotskej kasse urobila. Včul vdovy a sirotky fa požehnávajú za im preukázanú starosť otcovskú, takže keď by sa to všetko malo vyplniť, za čo oni prosia, by z teba nič nezostalo.»

Ja som už trnúl, že moje jubileum bude také, ako toho drátenika u Lejbiša, ale urodzenka Jaštericay s jedným prihodným slovičkom všetko vyrovnala.

Pod obedom jubilant dostal mnoho telegrammov a gratulácií. Jeden z telegrammov znel: «Zaosku! robil ste posmech z našich kyslých hroznových brokov a kozích ceekov, včul slopete za to srvátku čo u nás len ošipané dostávajú! Na zdar!» — Druhý telegramm: «Zaosku! nevedel ste sa vmestiť medzi staré frajlinky, včul za to musíte medzi ovcami a kozami sa obracať, na zdar!» — Tretí telegramm: «Pane jubilate! keď vám lekár predpísal srvátku, ako ošipanému, by váš cviklový nos obelel, prosím vás príjdite ku nám do hôr na žalud a bukvicu, by ste sa môhol vykrmiť. Prósit!» — Ďalej: «Zaosku, vy sa držite za žurnalistu a píšete sprostosti, aké len vo väčších denníkoch sa písať môžu, a urázate staré frajle, zkončených zemanov a vždy chváľte len sedliakov, ba ani muchám ešte nedáte pokoja: preto ufáme, že keď sa vám vaše lojové modzgy od srvátky, ktorú pijete, očistia, že môžete potom niečo lepšieho písať a starým frajlam pokoja dať».

Na čo pani Jaštericay hovorí: «Prosím už ďalej ani nečítajte, to je už mnoho!» Ja bych veru nebol dbal, ale som ju poslúchnul; ináč bych bol aj ostatnie telegrammy prečítal.

Večer mi sriadili faklový pochod a illumináciu. Po predku išiel a svietil s ožiareným červeným nosom pán Slivovicay; za ním kráčal s fialkovým osvieteným nosom pán Likéry, jich som nasledoval ja s mojim cviklovým nosom. Za nami, za touto našou trojlístkovou datelinkou kráčala pani Jaštericay s lojovou sviečkou. Až sme prišli na kozí vršek, tu sme si zaspievali: «Ja som bača veľmi starý, nedožijem do jari» atď. I poďakoval som sa všetkým tým grobijanom, ktorí mi negratulirovali a vrátili sme sa každý do svojeho košariska. Na druhý deň sme odcestovali; každý si vzal hodný džbán rožnovskej srvátky pre svojich priateľov a čitateľov. Zaosek si vzal aj salmiakové ovčie brustecetlíky proti kašlu pre seba a pre staršie frajlinky.

Zaosek, jubilant. 1841—1901.

CHÝRNIK.

Upozornenie. Volebný zákon o súdnictve kurie dňa 10. t. m. vstúpil do života. Prosíme teda privržencov a voličov vašej strany, aby pozorovali, či protivné strany nekortešujú sfubami hmotných výhod, hrozbami, podplácaním, žranicou a pijatikou, alebo vôbec spôsobom za-

kázaným, Jestli dačo takého spozorujú, nech o tom napíšu zápisnicu a dajú podpísať svedkom, aby sa mohlo žiadať zákonné protestanie prechmatu a prípadne i zrušenie volby. Jestli by však spozorovali akékoľvek nadužívanie so strany štátnych a stoličných úradníkov a okresných notárov, hneď ráčte sa obrátiť listovne alebo telegraficky rovno na ministra vnútra, pána Kolomana Szélla.

Edvard Egan zomrel. Smutná zvesť doletela z Ungváru. Edvard Egan, vládny komisár akcie zavedenej v záujme uhorských Rusov včera 20. septembra ranil sa svojou vlastnou puškou a popoludní o 1. hodine následkom utrpanej rany v užhorodskej kraj. nemocnici zomrel. Smutná zvesť vzbudila všade veľké ustrnutie. Zprávy dosiaľ jasno neudávajú, čo sa vlastne stalo: či Egan stal sa obeťou nešťastnej náhody alebo samovraždy. Prvý chýr došiel min. orby Darányimu, ktorému hlavný župan užhorodskej stolice Török telegrafoval, že Egan ranil sa svojím revolverom a o pol hodinu došiel druhý telegram, že Egan už zomrel. — «B. H.»-u oznamujú z Ungváru: Edvard Egan 19. t. m. včera došiel a prenocoval v hostinci. Ráno o 7. hodine s kráľ. hlavným lesníkom, Ferdinandom Rochlitzom, na svojom koči vyviezol sa na okolie Seredne. Keď koč došiel pod t. zv. lehovský vrch, Egan i s Rochlitzom sasadli, že pešo pojdu hore brehom, lebo cestou navštíviť chceli v Lehovci hudebníka Plótényiho. Oba mali pušku. Rochlitz zrazu počul výstrel, obzrel sa a s hrúzou vidí, že Egan klesne a guľa sa dolu brehom. Pribehnul k nemu, Eganovi valila sa krv z hlavy. Rochlitz ako-tak obviazal Eganovi ranu a zaviezol ho do Ungváru do nemocnice, kde však ťažko ranený viac neprišiel k sebe a popoludní vypustil dušu. Tak skončil tento činný muž, ktorý také veľké zásluhy si nadobudnul pri akcii zavedenej v záujme vymanenia Rusínov spod poroby, úžery a neblahých hmotných pomerov. Má sa za to, že Egan v okamžitom návale pomätenosti stal sa samovrahom, lebo v posledných časoch následkom ustavičnej napnutej práce bol veľmi nervósný a i pred 5. dňami, keď bol v Budapešti, ponosoval sa ministerskému radcovi, Alexandrovi Lestyánszkemu, že od dlhšieho času cíti sa ako omračený, tak že musí napiať všetky duševné sily svoje, aby nezaspal následkom úplného duševného vysilenia. Rodina Edvarda Egana de Rorostvánkó pochádza vlastne z Irska, ale on už narodil sa v Uhorsku, v Csáktornye 3. júla 1851. Študoval hospodárstvo na univerzitách v Halle a vo Viedni. R. 1883. minister orby vymenoval ho za kraj. dozorcú mliečarstva. Mnoho pracoval na pozdvihnutí uhorského poľného hospodárstva, v jehož záujme napísal viac výtečných diel. R. 1897., keď úžasný stav rusínskeho ľudu, obývajúceho severovýchodné stolice vlasti našej, donútil vládu zakročiť. minister Darányi Egana postavil na čelo ratovnej akcie. A to bola veľmi šťastná voľba, lebo Egan s veľkým oduševnením dal sa do práce, rozdával vládou poskytnutú podporu rusínskym gazdom, pozostávajúcu z dobytka, pasienkov, semena; zakladal mliečarstva, potravné a úverkové spolky, aby ľud nebol utisnutý na úžerníkov privandrovavších z Haliče. Za tie štyri roky, čo stál na čele rusínskej akcie, očividome pozdvihol sa rusínsky ľud, leho v Eganovi mala vláda na tých ohrozených stranách takého muža, ktorý láskou lnul ku ľudu a bez únavy pracoval a dával smer akcii, aby podpora vlády dostala sa ta, kde jej bolo skutočne za potreby a tak ani prajný výsledok napriek mnohým intrigám, ktorými chceli isté kruhy Egana nemožným urobiť, vystať nemohol. Za Eganom žiali každý opravdový ľudomil a vlastenec, no najviac sám rusínsky ľud, ktorý utratil v ňom svojho dobrodince, skutočného otca.

Posviacanie chrámu pravoslavných Srbov v Bu-

díne odbývalo sa 15-ho t. m. Obrady cirkevné konal sám biskup budinský Lucian Bogdanovič pomocou ešte jedného biskupa, jedného archimandritu a 15 kňazov. Prítomní boli tiež všetci svetskí hodnostári a dali sa reprezentovať tak vládou, ako aj mesto. Pri tejto slávnosti vysvätil biskup aj jedného nového kňaza a na posledy slávnostne požehnal základný kameň budovať sa majúcej paloty biskupskej. Restaurovanie chrámu z vonku i nátra umelecky a pochvalne previedol náš milý a mnohonádejný rodák, p. Milan Harminc, staviteľ. Tiež on stavia teraz jednu poschodovú školu srbskú, a jeho plán prijali ku stavaniu štvorposchodovej paloty biskupskej. Pánu rodákovi, Milanovi Harmincovi zo srdca blahoželáme!

Pánom obchodníkom a fabrikantom do pozornosti odporúčame schopného mladého človeka: Floriana *Patyrek* (Ujpest, Árpád-utca 115.) On za 9 rokov zamestnaný bol v dielni dreveno-výrobkovej, (faipar) a teraz je tiež pri takom sklade zamestnaný. Poneváž je sveta zkusený a zná viacej rečí, odporúčame ho snažne do akejkoľvek dielne, on všade dobre zodpovie. V práci nenie vyberačný a spokojný je i so skromným platom, len aby v nedelu dovoleno mu bolo do chrámu ísť, bo teraz je tejto možnosti pozbavený. Píšte na jeho vyšudanú adresu.

Utešený príklad dali vo Vrbovom desiatí pp. majstri čizmárski, ktorí na povzbudzovanie pána Jána Hochel a Pavla Ludora krásnu zástavu dali spraviť kostolu vrbovskému. Dňa 11-ho augusta bolo slávnostné posviacanie tejže. Pri tejto príležitosti náš výtečný kazateľ p. farár Fr. Kubiesek prevyšoval až seba — bola to krásna kázeň. Krstnou matkou bola pani Alžbeta Bobok rod. Burian, za družičky boly sl. Paula Hochel a Olga Vyskočil.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na Kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradia hospodárske a neplatí sa žiadne vstúpné.

Hodvabný list. Ten list, ktorý čínsky cisár poslal nemeckému cisárovi, je celý z hodvábu a litery na ňom sú nie písané, ale hodvábom vyšívané. Tieto litery sú tak jemne vyšívané, že štichy ani nepoznať a tak vyzerajú, ako namaľované. Ručnú prácu, ako je tá jemne zhotovená, v Europe by ani zhotovíť nevedeli.

Sebou nosí umrlčiu truhlu. Viera Činanov nakladá svojim veriacim, aby po smrti dali sa pochovať vo svojej vlasti. Aby tomuto prikazu mohli zodpovedať, bohatí Činania, keď cestujú do cudzozemska, vezmú si sebou aj umrlčiu truhlu; ak by na ceste trafili umreť, aby ich do tej vložili a do Číny odviezli. Podobne učinil aj čínske knieža Čun, ktorý nedávno bol v Nemecku, že sebou mal aj umrlčiu truhlu.

Z 1500-ročnej pozostalosti vystavený obecný dom. V Apahide (v Sedmohradsku) nedávno vystavili si obecný dom, ktorý postavili z pokladu, ktorý našli v chotáre obce v jednom starom hrobe, v ktorom bol pochovaný gótsky vojvoda Omharus, ktorý v tých krajoch panoval v 4. st. V hrobe najdený poklad bol odpredaný a obec dostala z neho 12 tisíc korún, za ktoré si teraz obecný dom postavila.

Pre tanec si vzal život. V obci Pecze-Szöllös (biharská st.) po tieto dni bola tanečná zábava, na ktorej mládenec Szabó pozval do tancu isté dievča, ale toto mu dalo košík a šlo s ním tancovať. Szabu to tak dotklo, že šiel domov, vzal si nabitý revolver a vo dvore, kde bola tanečná zábava, zastrelil sa.

Voľby v Turci. V utorok zasedal turčiansky stoličný ústredný výbor a ten uzavrel, že voľby snemových vyslancov budú v Turci dňa 2. októbra.

Poďakujúci prípis. Od 9 rokov trpela moja manželka na bolenie hlavy, závraty, lúpanie v údoch a bezsnivosť a ja upotrebil som od Vás odporúčaný a prospešný duplovano-elektromagnetický križ R. B. N. 86967; jej boľastiam sa na tolko ulavilo, že sa teraz celkom zdravá cítí. Tak som Vám podľzen aj s mojou rodinou tú najväčšiu a najúprimnejšiu vďaku. — *František Hatschka*, maliar, Budapest, Gizella út 42.

Tento poďakujúci prípis obdržal pán Albert Müller, Budapest V. Vadász-utca 42/Z., vynálezca elektromagnetického križa R. B. N. 86967.

Soznanie a poďakovanie.

Na spomoženie ľadovcom spustošených občanov obci Veszele nasledovné milodary prispely:

Osv. p. Pavel Szmrecsányi, spišský biskup 200 kor.; Veľk. p. Zoltan Zmeškal 200 k.; Prev. p. Jozef Murdzsák, dekan-farár Rabcsa 20 k.; Sbíerka dp. Leopold Sztano, Szepes-Mindszent: ku ktorej prispeli Alžbeta Szalanci 1 k., Maria Stofko 2 k., Jeden do Ameriky cestujúci 1 k., N. N. 2 k.; Sbíerka Gustava Mišík, Nemet-Próna: ku ktorej prispeli Imrich Mišík 2 k., Gustav Mišík 2 k., Jozef Mišík 2 k., Ján Mišík 1 k., Ján Bosko 1 k., Ján Kotván 1 k.; Paduch N., Alsó-Hámor (Bars) 2 k. 40 h., Patakmenty M., Bellye 2 k. 40 h., Štefan Hattyar a farníci Nagy-Borove 12 k., Dr. J. Kohúth, Besztercebánya 14 k., Jozef Krssák, Nyiregyháza 5 k., Františka Kompanek, Liptó-Tepla 4 k.; Sbíerka Antona Hromada, Jablonka: ku ktorej prispeli N. N. 5 k., N. N. 1 k., N. N. 1 k., N. N. 1 k.; Ján Szmudný, Bars-Füss 2 k., Ignác Nagy, Győr 8 k., Pavel Országh, Alsó-Kubin 10 k., Ján Vesel, Zólyom 10 k., Ondrej Bázsik, Liptó-Lúčky 10 k., František Weisz, Zavar 2 k., P. A. Matureczky, Breznóbánya 1 k., Maria Žilincár, Rovne 2 k., Pavel Muska, Kőszeg 3 k. 60 h., N. N., Námesztó 4 k., Jeden priateľ Oravcov 30 k., N. N., Budapest 10 k., N. N., Kassa 5 k., N. N., Pozsony 5 k., N. N., Rózsahegy 5 k., N. N., Liptó Sz. Miklós 5 k., Jeden Oravec na chlieb sv. Antona 30 k. 54 h., Jeden sa pomenovať nechcejúci 9 korún 14 halierov.

S najsrdečnejšou vďakou za zaslané milodary ďakujem a úpenlive prosím milosrdenstvom nadchnuté srdca, ktorých som v mene najsv. srdca Ježiš poprosil, by i na ďalej s milodarmi ráčili napomôcť a ulaviť tú nevysloviteľnú biedu tejto nešťastím zastihnutej obce. — Ubídení ľudia aby od hladovej smrti sa zachránili, hromadne a v najväčšom nedostatku a núdzi, zanechajúc a opustiť svoje bydliská do cudzozemska, (najviac do Prus) sa vystahujú, tam — čo vyhnanci s najtrudnejšími a srdce žialom naplnenými pocitami sa túľajú o chlieb a o prácu sa uchádzajú.

Veszele (Orava) dňa 11-ho sept. 1901.

Matej Zeman, administrátor.

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už ct. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kreštan» do čim viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čim viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je :

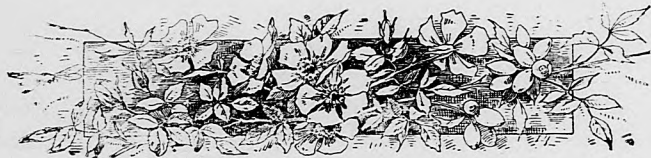
na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu :

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

DOPISY.

Z Nitry.

Prevelebný Pane!

Pán ministerpredseda nás uistil, že chce mať čisté voľby, že zatračuje podplácanie, napájanie a zvlášte zneužívanie úradnej moci, to isté potvrdil i Jeho Veličnosť náš najjasnejší kráľ v trónnej svojej reči, ale zkušenosť nás — Bohužia! — iné učí.

Nedávno som cestoval po železnici a tam počúval som rozhovor dvoch na stoličný dom citovaných pánikov. Kto boli, neviem, ale zdali sa byť z hornieho vidieku a obaja smelo vystupovali a si pred seba brali, že pravdu povedia tam na političnom dome a oni sa na žiadan spôsob do kortešácie vohnať nedajú, lebo že im je viac rozkaz ministrov, úrad, áno i bezpečnosť osoby, jako nezákonnosť, ktorú od nich požadujú. Zradili tiež, že majú nočný čas na kortešáciu upotrebiť — ako by vraj cez deň roboty dost nemali — no a že stroji jedon bohatý pán kupovaním hlasov po korheľských obciach ľudovú stranu zničif. Videl som týchže pánikov i do stoličného domu vstúpiť a i lenže zronených opustif. Z toho sa všeličo zatvárať dá. A preto Bratia ľudáci, jak ste z Boha, nedajte sa strašif, podplácať, tým menej o statočnosť pripravif! Nemáme už inšie a keď i túto zapredáme, čo nám zostane? Postavme sa proti týmto nočným tulákom a tak sa proti nim zadržme, jako proti kmínom a zbojníkom. Poviazme ich a ta ich hodme, kde patria. Či sa ani týmto spôsobom neznemravňuje ľud? *Cestovateľ.*

Zohor.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Dňa 18-ho b. m. prišiel nám náš bývalý ablegát p. Komlóši. Prijali ho len niektorí, a len na pohoršenie ce-

lej obci s muzikou. Očuli sme, že držal reč, sľuboval také veci o ktorých škoda mlúviť. Veru sa pochlapil, za čo sa mu do očí vysmiali aj tí, ktorí dosavád na neho niečo dali. Keďby p. Komlóši vedel, jaká to bola úcta, zajiste by viacej pre ňu do Zohoru neprišiel! Nech sa prijde podívať, kolko jeho zástav vlaje na zohorských domoch, len jedna jediná! Prial by som p. Komlóšimu, aby sa prišiel podívať, na tú oduševnenosť ľudu, keď p. v. Franc Fektor kandidát ľudovej strany prijde. Závidel by mu, ktorého už temer s netrpezlivosťou očakávame, aby sme ho čim skor očuli, aby nás povzbudil k vzmužilosti a vytrvalosti. *Zohorský ľudák.*

Z Bytče.

Blahorodý Pán Redaktor!

S radosťou môžem sdelif, že sa aj u nás 15-ho sep. s oduševnením poťažne v celom okrese rozvinula zástava ľudovej strany, na ktorej skvie meno nášho kandidáta, obľúbeného a mnoho vážneho p. Dekana tunajšieho Dr. Jozefa Teszelszky. — Náš okres patrí tiež do radu tých okresov, ktoré sa pri predošlej voľbe oduševneno čestne a verne držaly zástavy tej, pod ktorou skvie to krásne heslo ku blahu sv. cirkvi a pre dobro vlasti. Nádejplný náš kandidát s ohnivým zápalom nám predniesol program, všetky body, za ktoré sa ľudová strana poťažne jej vyslanci chcejú zaujímať.

Menovite hlásal, že bude žiadať, aby zákon o národnostiach z r. 1868. bol v platnosť uvedený. Aj to pripomenúl, že ho mnohí upodozrievali, ale on na svoju česť pod holým nebom osvedčil sa, že tej zástave, ktorej už 5 rokov je verným, zostane aj na ďalej.

To, že sme pri predošlej voľbe pod systemom a nátlakom Bánffyho museli padnúť, pri našej najväčšej oduševnenosti to nech nás ani najmenej neskláti, ale ešte k väčšej oduševnenosti utúži to povedomie, že bárs sme vtedy padli, ale sme nedali poškvriť zástavu tú, ktorá ku blahu jak sv. cirkve, tak aj vlasti slúži. Tým viac by sme sa mali zmužile a oduševneno postaviť, podľa dneskajšieho zákona z roku 1899. od Jeho Jasnosti potvrdeného, kde je zabránený každý nátlak, jako aj kortešovanie atď.

Preto sa smele a čestne ku boku nášho kandidáta postavme, aby tlumočil naše zásady, lebo to čo bolí nás, cíti to aj on. *Tichý pozorovateľ.*

Nagy-Rendva.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosim, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

Dňa 23. toho mesiaca v pondelok zavítal nám už od dávna túžebne očakávaný ľudový kandidát Ludvik Sinek.

Celá obec, ktorá počíta 90 domovných čisiel, tak veľkým počtom sa shromáždila, že ledvá duše bolo, ktorá by na privitaní nebola účasť brala. Skoro ráno okolo 7. hodiny išli naproti nemu, veľký počet mládencov na pekne ozdobených koňoch, a po krásnom privitaní za-

viedli ho do rychtárskeho bytu, kde ho na stá ľudí očakávalo a medzi veľkým živiovaním dievčence vo sviatočných šatách pripravené na znak lásky osypaly ho utešenými voňavými kvetinami.

Tuto držal reč velebný pán Alexander Karácsonyi, farár z Malej Opatovej, kde jeho utešená reč, ktorú prehovoril v mene Ludvika Sineka, tak dojala okolostojácych, že im od radosti slzy z očí pršaly. Po jeho odlúčení celé banderium ho do susednej obce Szenese odprevádzalo.

Milí ľudáci prosím vás, nech je vám príkladom táto malá obec, ktorá sa tak hrdinsky zadržala a nebojac sa žiadneho liberála, berúc ohľad na to, že ľudáci sú verní nasledovníci Krista Pána, teda držíme spolu ruku v ruke a len takto môžeme docieľiť víťazstvo.

Nech žije ľudová strana!

Celá obec hlasuje na Sineka.

Julia Kliment.

K nášmu obrazu.

Toho roku slávil husársky regiment «Pálffyckých husárov» svoje 200 ročné jubileum. Majiteľom tohoto regimentu je Arciknieža František Salvator. Obraz náš predstavuje rozličné uniformy, aké husári tohoto regimentu kedy nosili.

Vysvedčenie.

Nížepodpísaní kerestúrski obyvatelia boli sme u «assekuračnej spoločnosti gazdov» v Trnave zastúpení pánom Gézom Ozmits, oproti ohňu assekurovaní, a 23. augusta b. r. sme úplne vyhoreli.

«Assekuračná spoločnosť gazdov» nám túto škodu už na tretí deň pravdive na naše úplné uspokojenie odšacovala a škodovanú summu bez chyby k našim rukám vyplatila.

S týmito našimi riadky sa nepoďakujeme, lebo spoločnosť len povinnosti za dosť učinila, kde nám našu škodu, úplné uspokojenie prinavrátila, chceli sme s nimi len vyhlásiť, že k tejto spoločnosti assekurujúce obecnosť s úprimnosťou môže sa obrátiť, lebo tá spoločnosť právne požiadavkám každého úplne za dosť učini.

V Keresztúri (prešporská st.) dňa 31. aug. 1901.

Kajminecz Ferencz, Horvat Jozef.

Z vojtešského shromaždenia.

III.

Zpráva Štefana Bezáka, správcu, o záležitostiach Spolku Sv. Vojtecha.

Ctené valné shromaždenie!

Nemožno nepreriecť slova v záujme Spolku sv. Vojtecha v dnešný deň, keď ct. členovia spolku tohoto ku valnej hromade sa dostavili s tým úmyslom, aby si o stave spolku jak v hmotnom, tak i duchovnom ohľade dostatočnú vedomosť nadobudnúť mohli.

Keď účel spolku v tom záleží, aby to, k čomu jednotlivci vlastnými silami dostať sa nemôže, spojením

mohol dosiahnuť: — keď spolok ktorýkoľvek len vtedy životaschopnosť dokazuje, keď patrné sú jeho zdarné výsledky: mohla by sa z ohľadu Spolku sv. Vojtecha tá otázka nadhodiť: prečo tento Spolok nenapreduje, prečo účinkovanie jeho nemá tie radostné výsledky, ktoré by sa mohly právom od neho očakávať, a prečo konečne nekračá rezko k rozkvetu svojmu?

Príčin je mnoho. Sú patrné, ktoré sa i pocitujú, a sú nepatrné, ktoré síce sa z úst do úst ponášajú, avšak zrejme sa neudávajú, pretože základnosť je pochybná.

Jedna z najhlavnejších príčin — podľa mojého súkromného poňatia — väzí v neprajnosti časových okolností. Iný duch času panoval, keď Spolok sa do života uvádzal, a iný panuje už za našich časov. V čase založenia, keď priazeň i najvyššieho duchovenstva srdečne objala Spolok bez každých pozadných ohľadov, primala i mnohých iných nižšieho duchovenstva členov k tomu, by — pripojac sa ku Spolku — bez obavy mohli sa venovať k dobrému Spolku totižto: záujmu viery a mravov ľudu sebe svereného. Cítila sa tohoto duchovného vzdelania zjavná potreba natoľko, že i sám najväčší Ochranca Spolku neostýchal sa bol verejne vysloviť, že Spolok tento má apoštolské povolanie na jeho miesto u ľudu slovenského, správe jeho duchovnej podriadeného. Toto osvedčenie mocne účinkovalo i na iných, čoho dôkazom bolo i osobné súčasenie sa i pri založení spolku, i pri valnom prvom shromaždení. Po udalostach týchto nastala iná doba, v ktorej iný duch času začal previevať. Vznikla modloslužba Molocha. Právo Božie a ľudské začalo sa nevyšímať, ba nohama šliapať, Duchom týmto nasýtili sa mnohí i s hora i s dola, a preto niet sa čo čudovať, že veľká čiastka tých, ktorí priazňou by sa mali mať ku spolku, v nenávisti tak ďaleko idú, že jeho zaniknutie vrúcnejšie želajú, než jestvovanie, aby neriekol rozkvet. Spolok v takýchto okolnostach súc na seba zanechaný, boriac sa s touto nepriazňou času, — pocitujúc nevyšímavosť, odsúdenie, túžbam mnohých nezodpovedá.

Druhá zjavná zaostalosti Spolku príčina je nedostatok pracovných síl pre Spolok. Boh, v ktorého rukách sú udalosti (osudy) národov, národ slovenský tým navštívil ráčil, že dopustil, aby zloba mu odňala všetky vzdelanostné ústavy, v ktorých by sa i on, jako iné národy sveta, vo svojej materinskej reči vzdelávať mohol. On trpí následkom toho nedostatok mužov vydelaných ohľadom na materinský jazyk. Jeho duchovní vodcovia majú mu poskytnúť duchovné vzdelanie — ale, prosím, jako sa to i môže konať bez úplnej znalosti reči ľudu. Iné je niečo prehovoriť k ľudu bárs i chybné z toho, čo snáď od matere ešte zostalo a čo — súc materinské — tak ľahko z pamäti zmiznúť nemohlo; a iné je vo vzdelanostnom, úhľadnom spôsobe rečou vládnuť a napísaným slovom ku vzdelaniu nábožno-mravnému prispieť. Tento posledný spôsob si ovšem niektorí súkromne, neobyčajnou usilovnosťou nadobudli, ale títo súkromne neobyčajnou usilovnosťou nadobudli, ale títo stoja tu jako výnimka. — A koľko je ich? A pritom všetkom opovažujem sa i tú otázku nadhodiť, koľkí z nich sú odhodlaní Spolku sv.

Vojtecha schopnosti svoje venovať? Snáď prečo? No na túto otázku by oni len sami mohli dať dostatočnú odpoveď, keď by i priamosť svojho srdca a i obavy chceli odhaliť. Zkúsila to i správa Spolku nie jedenkrát, keď sa na takýchto jednotlivcov v záujme Spolku bola obrátila, a ani len za zodpovednú uznaná nebola. Bez nových sil, bez novej podpory náležitej, ako môže Spolok napredovať? Staršie sily sú už pripnuté a vyčerpané, a nové? o, tie sú ešte ďaleko. Dokiaľ nový odrost z lásky k Bohu a duchovnému vzdelaniu ľudu neuchopí sa i slovenskej mluvnice a neoblúbi si i Spolok tento, jako vďačné *dedičstvo slávnych predkov, ktorým na srdci čistota viery a mravnosť ľudu slovenského ležala; dokiaľ i nariadenie Jeho Svätosti nášeho sv. Otca neprenikne vnútornosťou naše, že sa náboženstvo hodným seba spôsobom v jazyku materinskom má podávať* a že zlé, k nemravnosti vedúce spisy, majú sa s dobrými ľudu v jeho materinskej reči zameniť, dotiaľ Spolok k radostnému úspechu neprijde.

Z «Kat. Novín».

Odkazy redakcie.

Do Boleváru. Dostali sme list Váš. Uverejniť ho nemôžeme. Ale Váš pochválime za to, že ste nie slepý a rozoznávate čistú pravdu od pokrytstva. Nedajte sa zviazať nikomu. Nech sa Judáši bárs aj pobláznia, vy neodstupujte od svojho. Ba robte veľkou silou, čo len môžete: povedzte ľudu, že aby dľa svedomia hlasoval.

Ostatným dopisovateľom, pretože ich je veľmi mnoho, nemôžeme odpovedať. Prosíme za prepáčenie.

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Napísal Heraklius Porubský. (Číslo VIII. Katolíckych Hlasov, vydáva Fr. Richard Osvald.)

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižička táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižičku. Ona hodí sa veľmi aj ako dar naším milým známym a príbuzným, bo takej knižičke sa zaiste každý poteší. Vôbec nemala by ona chybovať v žiadnej katolíckej rodine. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správca fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 40 hal., s poštou 45 halierov; 50 výtiskov 18 korún, 100 výtiskov 35 korún.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Štiavnická kalvária. Na pamiatku 150-ročného ju-

bilea složil Árpád Hidvéghy, farár belianský. Pre slovenský ľud prisí ošobil Fr. Richard Osvald, správca fary teplianskej, censor diecesánsky. 196 strán. Viazaná v plátne. S veľmi utešenými obrazmi. Cena 60 krajeiarov. Čistý výnos venuje sa na vždy výlučne len Kalvárii. Snažne odporúčame.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnosť, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·60—8·20 kor., peštianska 7·60 8·10 kor., z Báčky 7·60 kor., banátská 7·35—7·85.

Raž: 6·50—6·80 kor.

Jačmeň: na krm 5·80—6·05 korún, do pálenice 5·95—6·15 kor., na várku 7·— — — kor.

Kukurica: 5·20—5·30 kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	25·60	24·80	24·—	23·20	22·60	22·—
		6	7	7½	8	
		21·—	18·40	16·40	11·—	

Otruby. po 100 kil.: drobné 8·80 korún, hrubé 9·— korún.

Ovos: 6·40—6·70 kor.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 6·75—7·10 brnava 6·25—6·60, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cúdená 10·50— ——. *Hrach:* 11·80—12·00, lúpaný 20·— ——. *Šušovica* horšia 10·— ——, lepšia 13·00—14·—.

Mak: 25·00—27·00, všetko po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 17·75—18·25 po 50 klgr.

Semená: Červená datelina nová — — — — —. Lucerna 43·— — — — —, všetko 50 klgr.

Petrolej trojkřížový 45·00, dvojkřížový 38·00 za 50 klgr. netto.

Olej repcovy 83 korún za 100 klgr.

Remeň: podošvy k. 250—310; tercy prima k. 270—280; anglické odpadky k. 240—265; telaciny k. 370—390; pitlingy — — —; koňaciny vrázkované k. — — —; tažené k. — — —.

Bliskavy remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — — —, väčšie — — — — — metr. cent.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farby olejovej farby 50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal. (36 kr.)

Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátiť obrazy lebo zrkadlo spolu so štetcom 1 fl'aša 50 hal. (25 kr.)

Dostať

u bratov Brüll

dle'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-utcza 46.

Dôležité pre hospodárov!

Odporúčam pp. hospodárom svoje výtečné a všade obľúbené

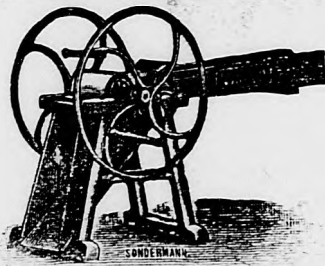
hospodárske stroje,

ktoré predávam pod zárukou. Dobré zostavenie, ľahký chod a dlhoročná trvácnosť sú vlastnosti mojich strojov, o čom svedčí na stá podakovacích listov so strany mojich pánov odberateľov.

Amerikánske bubnové sečkovice.

Mlátačky ručné i ženturové. Žentúre. Rajtáre. Triery. Rozsievačky. Šrotovníky. Strúhadlá na burgýnu a zemiaky. Stroje na rezanie kapusty a na moržovanie kukurice. Stroje na lámanie kôry. Pluhy. Brány. Mlyny na syr, slad a borievky. Decimálne váhy a mangle na prádlo. — Obrázkové cenníky zašlem na žiadosť franco.

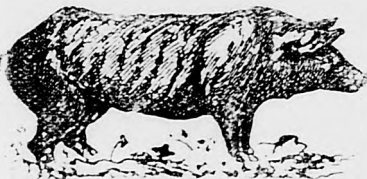
MICHAL TRESKOŇ,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje. Bytča (Nagy-Bittse, Trenčsénmegye.)

Ti páni, ktorí chceli by prevziať zastupiteľstvo alebo sklad mojich strojov, nech obrátia sa na mňa.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

proti dúlu sviň,

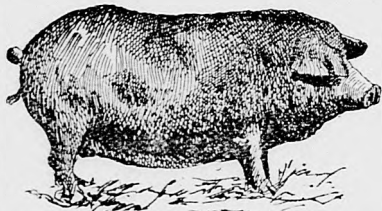
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej: výbornou svojou chemickou silou nielen od rozličných chorôb zachráni ošpané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1. —

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco poštou

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch, križov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie. — o čom pôvodné dokumenta svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kosti, organismus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. i s návodom je kor. 2.40

Založená 1735.

Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na próbu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekábatelným prostriedkom hojacim, uľavujúcim a osilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachrípaní atď. Vela vďakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na próbu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekáreň veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute. pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dostať je možné v temešvárskej mestskej lekáreň, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšovaných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaniu, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, záduhu, isebli, mladosti závratu, zlému sluchu, nemočiam nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d.

Nie tajní prostriedok!

I 20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická križ nr. 86967 na základe svojej výmeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspät' dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S doberkou alebo s vopredným poslaním penazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,
Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

